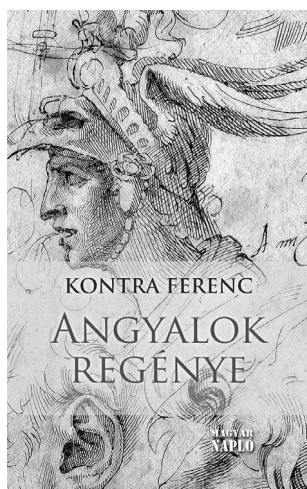

BENEDEK MIKLÓS

A többi az angyalokra tartozik

KONTRA FERENC: ANGYALOK REGÉNYE

Magyar Napló
Budapest, 2014
220 oldal, 2500 Ft

”

Kontra Ferenc legújabb kötetét kezünkbe véve, rögtön feltűnik a borítón Benvenuto Cellini rajza, amit a Firenzében található, és a mester legjelentősebb alkotásának tartott *Perszeusz a Meduza fejével* című bronzszoborhoz készített. Mint utólag kiderül, a rajz egyáltalán nem ok nélkül került a címlapra, a kötet talán leggyakrabban megjelenő szereplője Cellini és Perszeusz. A másik információ, amit megtudunk maga a mű címe, az *Angyalok regénye*. Ezen a ponton tisztáznunk kell, hogy nem klasszikus értelemben vett regényről van szó, sőt még csak regénynek sem nevezhető, sokkal inkább elbeszélésciklusként, vagy novellafüzérként határozhatnánk meg az egymással olykor szorosabb, olykor lazább kapcsolatban álló prózai szövegek ezen gyűjteményét. A tartalomjegyzékhez lapozva, a címeket támpontokként használva azt is megtudjuk, hogy a történetek helyszínei egy hatalmas térben mozognak, Firenzétől, Nürnbergben át, Novi Sadig és Vukovárig. Így, a tartalmat böngészve akár úgy is tűnhet, mintha egy izgalmas kalandregényt (talán az első igazi vajdasági Indiana Jones-szal vagy Robert Langdonnal) tartanánk a kezünkben. A címek számomra, talán a legelső *A Fibonacci-sor* címet viselő elbeszélés miatt, Dan Brown regényeit juttatták eszembe, és a címeket fejezetcímként olvasva egy tér és idősíkokat váltakoztató történet számai rajzolódtak ki, ami oda vezetett, hogy az első novella elolvasása után azt várjam, hogy a megkezdett történet tovább folytatódjon Firenzében. De nem ez történik, azt kell konstatálnunk, hogy egy teljes egészében különálló mű következik. Tovább olvasva rájövünk, hogy a tartalomjegyzék címei egy-egy novellát rejtenek. Műfajilag valóban novellákról kell beszélnünk, hisz a rövid történetek mindegyike viszonylag kevés szereplővel operál, és egy végső poénra, egy időnként ugyancsak meglepő fordulatra van kihegyezve. Felmerül a kérdés, hogy akkor mi az, ami összeköti ezeket az elbeszéléseket. Erre egyszerű

a válasz, maga az angyal. Az angyal, ami minden novellában másképp jelenik meg, mintha egy metamorfózison menne keresztül, csak azért, hogy valahogyan mindegyik történetben jelen tudjon lenni. Az első elbeszélésben egy látomásban jelenik meg, a másodikban az Angyalvár elnevezésben, ami köztudomásúan egy római síremlék, ami egykor börtönként funkcionált, a Csáth Géza életének egy részletét feldolgozó *A regőcei orvosban* egy lázalom szereplőjeként jelenik meg a három angyal, emellett szoborként, szobor formában több novellában is megjelenik az angyal, temetőben, a fogadó előtt, stb. Olvasói szempontból talán a legizgalmasabb, amikor az angyal szó nincs kimondva az elbeszélésben, mégis ha keressük, ott is megtaláljuk, a *Novi Sad* című darabban például egy öngyilkos veti le magát a negyedik emeletről, és zuhánása egyértelműen utal Luciferre, akit angyalként az alvilágba vetettek, vagy éppen a *vukovári ajándék* című novellában, ahol a „*kifeszítette szárnyait a harmonikás, és belefogott egy műnépdalba*” (169.) mondatban bukkanunk rá egy angyal leírására, ami ugyan egy kissé groteszk olvasatot ad eme földöntúli lényeknek, de feltehetjük a kérdést, hogy mi is ez magához a háború groteskségéhez viszonyítva. Az angyalok mellett van még egy dolog, ami összeköti a történeteket. Ez pedig egy bonyolult utalásrendszer, ahogy a szereplők és a hozzájuk köthető történetek vándorolnak egyik novellából a másikba, ahogy az alakok megjelennek főhősként, egy következő darabban viszont már negatívumként, vagy csupán rossz példaként emlékezve rájuk. Ilyen szereplő az idegen, aki többször kap szerepet más-más alakban, ilyen Cellini, aki a róla szóló elbeszélésben nincs megnevezve, csupán a későbbiekben lesz nevesítve, csakúgy mint Csáth, de ilyen visszatérő szereplő többek között Vedran és Jadranka is. Azt is érdekes megfigyelni, hogy a térben és időben távol álló események hogyan férnek össze a balkáni háborúkban és a NATO bombázások idején játszódó történetekkel, hogyan jutunk el a reneszánsz kori Firenzéből a XX. század végi Újvidékig, hogy közben végig úgy érezzük, hogy a bennük megfogalmazott kérdések ma is aktuálisak. Napjaink egyik legdivatosabb témája az elvándorlás, az emigráció. Maga az elbeszélő is foglalkozik vele. Itt nem arra gondolok, amikor arról beszél, hogy Dürer apja 1455-ben érkezett Nürnbergbe Magyarországról (ami azt bizonyítja, hogy nem új keletű problémáról van szó), hanem amikor arról ír, hogy nagyanyja testvérét, akit eredetileg Csapó Sándornak hívtak, Németországban Alexandar Capoként emlegették, vagy amikor visszaemlékezik ifjúkorára, amikor a szünidőket a svájci és németországi rokonoknál töltötte, és ott a második generáció tagjai már csak gyengén beszéltek magyarul. Az idegenség érzése át meg átjárja a valóságnak tűnő eseményeket. *A három szín* (ami a magyar trikolórra utal) című elbeszélés egy horvátországi kis település, Vörösmart XX. századi történetébe enged betekintést, abba, ahogy az ottaniak elveszítik nyelvüket, arról a folyamatról kapunk képet, ami során az utódok szégyellik és szándékosan elfelejtik anyanyelvüket a könnyebb érvényesülés érdekében („*a beolvadás a boldoguláshoz vezető út volt, amelynek első parancsolataként elfogadtatták azt a tételt, hogy vannak alacsonyabb rendű nyelvek, melyeket a többség lenézett, és eszébe sem volt megtanulni, még a egyes házasságokban sem*” [142.]), míg mások emigrálnak, hisz „*ha már boldogulni akartak, nem volt nehéz rájönni, hogy a német vagy az angol elsajátítása sem nehezebb a horvátnál, és a környeztet is sokkal biztatóbb*” (142.). Az egész végkicsengése valami keserű, ugyanakkor valós megfigyelés, hogy „*elmehetsz te is utánuk, de azt ne felejtsd el, hogy magyar csak itt lehetsz, mert tudják rólad, hogy az vagy*” (143.). Mindezek után elmondható, hogy a banális, hétköznapi történetek között, amelyek talán egy alakulófélben lévő családi legendárium részletei, fel-feltűnik a misztikum, a titokzatosság, valamint a babona földöntúli világa. Azáltal, hogy

közeli és távolabbi események egymás mellé kerülnek, egy olyan légkört alakít ki maga körül a kötet, hogy az olvasó akarva-akaratlanul elveszti az idő- és térérzékét, és csak a legbelül felmerülő kérdésekre igyekszik választ kapni, vagy még ha csak egy rövid időre is, elveszni a makro- és mikrotörténelem útvesztőiben.

GELLÉRTHEGY ÉJJEL